

A SZŐLŐBEN

(Ezelőtt: „Egy év a szőlőben“)

Havi folyóirat szőlősgazdák számára.

Megjelenik: minden hó 28-án.

Előfizetési díj. Egész évre 2 frt.

Szerkesztő és kiadó tulajdonos:

CSOMOR KÁLMÁN

Ujabb rém a láthatáron!

A lapokból olvassuk, hogy ez évben a Romániában termelt szőlőket nagy mérvben importálták hazánkba, és azt a végvárosokban Sósmezőn és Bereczkésen stb. borrá feldolgozták.

Meseszerűnek látszik az is, hogy ezt a nagymennyiséget apró 5 kilós kis fa ládácskákban szállították.

Hogy milyen nagy mennyiségű borszőlő szállítottott így be, egy adat elégséges annak megismerésére.

Hiteles kutforrásból eredőnek állítják, hogy egyik romániai bortermelő 28 ezer korona értékű szőlőt szállítot át hozánk 5 kilos ládacskáiban,

Hogy ezen szállítási mód mellett lehetett borszőlőt behozatni, és hogy ezt érdemes volt bornak feldolgozni arra az ad világot, hogy mint állítják Romániában egy kiló szőlő ára 2—3 fillér.

Két-három fillér! . . . Felkiáltva kérdezzük: *hát igaz-e ezen állítás?* Hát hol terem ott a szőlő?! . . . mik vagy kik dolgozzák? Minők a pénz viszonyok? milyen a hitel kamata? hogy ott lehet szőlőt termelni, mely 2— fillér kilónkénti ár mellett is kifizeti magát?!

Alig tudunk eltérni ettől a kérdéstől, mert a mi viszonyaink között ojtványon szőlőt termelni: a legkedvezőbb viszonyok és termés mellett sem lehet kilónként 12—14 fillérért. Mondom a legkedvezőbb viszonyok és jó termés mellett sem.

Ha t hát azon állítás, hogy a szomszéd államban 2—3

fillérért lehet borszőlőt vásárolni: akkor azután jól nézünk ki mi, akik egy hold szőlő betelepítésére 2400—3000 koronát költünk; s ha agrárkölcsonnel telepítünk, alig ha bírjuk ki a versenyt.

Megállunk és kérjük önmagunktól, mit mondjunk, mit szóljunk tovább e dologról?

Igazán megakad az ember esze, 2—3 fillér egy kilo szőlő!.. s ha ehhez hozzá vesszük annak vámját 5 kilos kosárra 24 fillért számítva. Egy kilo szőlő behozva kerül 8—10 fillérbe.

A hirlapi hírek szerint a dolog eddig így áll és el kell hinni: még meg nem czáfoltatik.

Aza kérdés tehát, honnét eza nagy olcsóság? Ha van benne valóság legvalószínűbben az lehet, hogy a filloxera ott nem tette még romboló munkáját, s terem a régi szőlő az ottani viszonyokhoz mért csekély napszám mellett. És amellet ez évi termésnek rendkívül nagyra kellett lenni; csak így lehetne hitelt adni némileg a közölt híreknek.

De hát az is kérdés: mily mennyiség az, mely hasonló körülmények között a mi piacunkra dobható. Hogy nem valami kevés, az árakból lehet következtetni, mert ha kevés volna, akkor az ár nem 2—3 fillér volna kilonként.

Szóval az eddigi hirlapi hír szerint úgy állna a dolog, hogy egy kilo romániai szőlő nálunk vámmal és szállítási árral együtt 8—10 fillér. Ha most 130 kilo szőlőt veszünk egy hekto borra, akkor a romániai szőlőből készült bor hektolitere kerül 12—13 koronába.

Ez olyan ár, amelyeknél ha valami kormány intézkedés nem történik, ami boraink agyon lesznek ütve.

Tehát egész illetékes a czim, midőn azt irtuk felülre: *»ujabb vész a láthatáron!«*

De hát vegyük ezt a hirt amint adják, azonban ne harkodjunk a helyzet fölött bírálatot mondani. Először is jöjünk tisztába azzal, nincsenek-e a tételek, az árak nagyitva vagy kicsinyítve, és hogy mennyiben való a szárnyra kapott hír?

Ámde ezekhez mi apró emberkéek vagyunk, de minden apróságunk mellett jogosultak arra, hogy a kormány figyelmét felhivjuk és kérjük, hogy az ügyet vizsgálat és tanulmány tárgyává tenni ne késsék, és az elért eredményekben a valóságot feltüntetve hozza nyilvánosságra. És ha a körülmények a hírek valóságot igazolnak, akkor lépjen sorompóba, és a nagy áldozattal felujított szőlők és sokat küzdött szőlészek érdekén: a rendelkezésére álló hatalommal tegye meg az üvös intézkedéseket.

Annál inkább is szükséges a kormánynak ezen körülményt vizsgálat tárgyává tenni: mivel a borkereskedő virág már a romániai borok iránt érdeklődik, és ezen nem tudjuk létező-e vagy csak ujságpapíron levő borok, az idei kitünő minőségű borok árára kezdenek befolyást gyakorolni.

A romániai bámulatos olcsón jelzett szőlőráak kiirtölése nagy gyanut kelt bennünk, és azt tartózkodás nélkül kimondjuk. Nem-e egy-egy újabb pécsi bortermelés lesz újabb kiadásban a román határon? . . .

Emlékezzünk csak vissza, két-három évvel ezelőtt, midőn még kevés borunk termett: a kereslett helye Erdély lett. A kereskedő világ Erdélybe ment bort vásárolni, mivel még ott akkor a filloxera nem pusztított.

Csak akkor kezdettek az intéző körök elmélkedni: mikor megtudták, hogy Erdélyből 5-ször vagy többször annyi bor szállítottak ki: mint amennyi ott a legjobb viszonyok között teremhetett. S végre reá jöttek, hogy a pécsi Engel-féle pinczék és kutak termelték Erdélynek a bort.

Nem-e ezen esetről is ilyenféle machináció szerepel? Nem-e lelketlen üzések csinálják a nagy reklámot az olcsó román borknak, hogy vele és helyette a még olcsóbb műbort értékesítsék? . . .

Mert igaz ugyan, hogy a borhamisítók az utóbbi időben meglettek szutyongatva; de hát amint látszik az őket ért büntetések csak olyan érvágások voltak, melyek után még egészségesebbek lettek.

Ott van a pécsi fő bormester! Mi történt vele? Tönkretette a magyar borok jóhírnevét; elárasztotta az országot műborral; ezer és ezer szőlősgazdának okozott anyagi csapást, talán sokaknak bukását, és ma ott él és uraskodik.

No hát ha ilyen módon toroltatnák meg a műbor gyárosok, akkor tartani lehet, hogy románia olesó boroknál is szerepelni fog a műbor; azért tehet kétszeres érdeke a kormánynak, hogy az ottani erre vonatkozó viszonyokat és körülményeket kellő vizsgálat alá vegye.

Kilátás a jövő évi szőlőtermésre

Az értelmes gazda már ősszel tud a jövő évi szőlőtermésre némi reményt sőt ennél többet: *némi biztosat megállapítani.*

Nem jóslati tehetség, nem a csillagok járása s más egyéb ad ehhez irányt, *de a szőlő növény élettani ösmerete.*

Sokszor elmondottuk már, hogy a szőlőrügye gyümölcs hozamra hivatott. Hogy azonban ezen hivatását teljesíthesse: *ahhoz a természetnek az időjárással hozzá kell járulnia.*

Ha az időjárás kedvező, és a tő kellő táperővel rendelkezik: *akkor a rügye megtermékenyülnek;* a megtermékenyülés következése azután a hozam a szőlőfürtöcskék elé törése.

A szőlő rügy egymagában foglalja a szőlőtő egészét. Ha egy szőlőrügyet kevés fás részecskével levágunk, és a rügyet tavasszal a földbe takarjuk: az ott kihajt, belőle egy kész szőlőtőke lesz éppen úgy, mint a szőlőmagból.

Ha egy száll szőlővesszőt hosszában ketté hasítunk, akkor háttni fogjuk a szőlőrügy nagy fontosságú működését, akkor fogalmat szerezhetünk magunknak a szőlőrügy megtermékenyítéséről.

A szőlőtő a gyökereken át szívja a talajból a tápláló részeket, s így a nyert táplálékot leginkább a bélsatornán át juttatja a rügyeke. A rügyekebe jutott tápnedv szükséges része, a rügyből elétörött hajtások táplálására fordítatik, és azután a feles rész halad föllebb a következő rügühöz, míg a legvégsőre a legfelsőre ér. Ha a tápnedv oly sok, hog a rügyeke

azt mind felhasználni nem képesek: *akkor a legtetsőbb rügyet tovább fejleszti, a lombozatot növeli.*

A kellő táperővel rendelkező talajban levő szőlőtő azután dúsan fejlődik; a vesszők vastagok, a lombozat a hajtás fejlődései erősek lesznek. — Ez az eredménye a jól trágyázott talajnak.

A tő azonban nemcsak a földben levő táperőből veszi fejlődését, de elősegíti azt a levélzete is.

A levegő szintén tápszerekkel van telítve, melyet a levélzet felvesz melylyel azután táplál és fejleszt. Azért tehát a levélzet működésének befolyása a talaj tápdussaságától függ.

Ha a lombozatot a talaj tápdussasága fejleszti: működésével azt teljesen visszafizeti. Mert a nagyobb, és több levélzet számosabb szájacskákkal rendelkezik, mint a kisebb, és kevesebb. Így több szájacska a levegőből több szükséges alkatrészeket vesz el, melylyel a tőkét élteni. És minél több és nagyobb a lombozat, annál több szájacskával rendelkezik, melyen át különösen éjjelenként a tőben levő feles nedvet el is párologtatja.

Mert azt minden öntudatos szőlész tudja, hogy a szőlő levele a tőnek az, ami az állatnál a tüdő.

S ha végeredményében nem is teljesen egyenlő, mert az állat tüdő nélkül egy pár perczig sem élhet, addig a tőke levélzet nélkül is él egy kevés ideig; de oda törekszik, hogy eme őt kiegészítő de elveszett részét a levélzetet, az előtörött rügyekből pótolja.

Tehát első és főkéllék a talaj tápdusság, ennek következménye a levélzet lombossága; — a kettő eredménye a tő hajtásainak erős fejlődése, — és ennek következménye: *a szőlőrügyek beérése és megtermékenyülése.*

Tehát egy jól kezelt szőlőnél a rügyek termékenyülése a dolog következménye.

Ez teljesen úgy van. De hogy a rügyek többé vagy kevésbé megtermékenyüljenek: *arra az időjárásnak rendkívül nagy befolyása van.*

A nedves csapadékos és hűs időjárás, káros befolyással van a rügyek megtermékenyülésére.

Miután pedig a szőlőhajtások megfásodása július hóban veszi kezdetét és augusztus hóban legtöbbször bevégeződik, — később legfőllebb az érése tömörülése fejlődik, — az ezen idő-

ben létező időjárástól függ a hajtások fásodása beérése és a rügyek megtermékenyülése.

A szőlőtő egész július hó végéig vehementen fejlődik, mert ez ideig a talaj tápanyaga és a levegő felvett szénenye a lombozat és a hajtások fejlődésére használtatik.

Amint azonban a szőlőbogyók fejlődnek: a *táperőt azok is igénylik*, s így kevesebb jut a fejlődésre.

Később midőn a hajtások fásulni kezdenek és a nedv kezd keményítő alakot felvenni vagy sűrűsödni: ekkor a nedv keringése meglassul. Hosszabb ideig idező nedvből többet vesznek fel a rügyek: és többet tartanak meg a szőlő vesszők.

Ezt igazolja azon mindenki által ösmert körülmény, hogy a gazdabolondító szőlőfajok, mint a rugós kadarka, s. a. t. sokkal jobban fejlődnek, mint a jó és nagytermésű s öltők.

Ha július de különösen augusztus hó nedves hűs idővel folyik le: a tő tápnedve bővebb higabb; s így sem a rügyet nem fejlesztí, sem a hajtás fásodását nem sietteti. De ellenben ha a nevezett időben meleg és nem túl csapodékos időjárás van: akkor a nedvkeringés a tőben lassub, a nedv sűrűbb.

A sűrűbb nedvben több a keményítő rész, mely azután a rügyekben jobban, dusabban lerakodik; és a megtermékenyülés teljesen, biztosan bekövetkezik. Mely abban is nyilvánul, hogy a hajtások korán fásodnak, és korán teljesen beérnek. Mert csak teljesen beérett vesszőn lehetnek érett rügyek.

A jelen év július, augusztus sőt mondhatom szeptember-hava is legtöbb helyen kevés csapadékkal de inkább meleg, száraz idővel folyt le; s így mindazon kellékek megvoltak, melyek a szőlőhajtásokat beérlelték, és a rügyeket megtermékenyítették; s így nagy a reményünk, hogy ahol a szőlőket rendszeren öntudatosan kezelték és munkálták: ott a szőlőrügyek a jövő tavaszon dus terméssel fognak elétörni.

Csak azután megtartsa az Isten, és a gazda megmentse a szép fakadást!

A zöldojvány összeforradásáról.

— Tudományos szempontból. —

III. folytatás.

6. A fatest menti vagyis a trachealis heggszövet állandósulásának legfontosabb momentuma a valódi faedények kialakulása. A heggedőszövetben kiképződő faedények szintén nagy üregűek, rövidek, falaik legnagyobbbrészt lépcsőzetesen vastagodottak.

Irányuk többé-kevésbé körülfutó, s a szövetek viszonylagos szembeállításához mértén kisebb-nagyobb ivben elhajlott. Ezek biztosítván maguk részéről is a tápoldatok áramlásának és az anyagcserének útját, a fatest egyesülése ezen edények kiképzése révén éri el legtökéletesebb fokát.

7. A leptom heggedőszövetének kiképződésében a hánccsrost-nyalábok körülnövésére és az elsődleges kéreg pótlására irányuló hajlandóság ismerhető fel.

8. Szitás-csövek megformálása által éri el a hánccszövet folytonosságának tetőpontját. Ezekre a szitás-csövekre jellemző, hogy a két növény szomszédos szitáscső-nyalábjait haránt irányba kötik össze.

9. A bél is hajlandó az egyesülésre közvetett forradás útján. Ha összeforr, úgy vagy a bélkorona és bélhüvely parenchymájából keletkező exogen heggedőszövet forrasztja össze a bél részeit, vagy a hajtás belének közepében támadó sejtoszlás folytán endogen heggedőszövettel létesül az összenövés. Igen gyakran azonban nem képes teljesen összeforradni, kivált a junus hó elején vagy még később készül oltványoknál.

10. Az epidermis és kéreg-sklerenchym-nyalábok forradásra nem képesek.

VI. Gyakorlati következtetések.

Az előzőkben előadván vizsgálataim eredményének rövid összefoglalását, czélszerűnek látom a szóban forgó kérdést gyakorlati szempontokból is tárgyalás alá venni. Ha vizsgálataim során sikerült oly tapasztalatokat szerezni, melyeket a gyakorlat terére átvinni eredménynek mutatkoznék, úgy azok pontos megjelölése szükségessé válik, nehogy azoknak a kelletténél kisebb avagy nagyobb érték tulajdonittatván, helytelen következtetések vonassanak le.

Elpusztúlt szőlőink felujtásának történetén végigpillantva, föl kell ama sajátos jelenségnek tűnnie, hogy a szőlőgazdák két táborra oszolva, a zöldoltás és fásoltás hangoztatásával törnek lándzsát évek óta, az egyik vagy a másik felujtási mód mellett. Ezen versengés a legutóbbi időben még inkább kiélesedett s a szaklapok majdnem állandóan foglalkoznak e vitás kérdéssel, hol emez, hol pedig amaz oltási mivelet javításával, tökéletesítésével számolva be.

Az oltási műveletek tökéletesítésére irányuló törekvés föltétlenül örvendetesnek volna mondható, ha nem éreznők ki majd minden állítástól azon néha fennen is hangoztatott vélemény, hogy ez vagy az az oltási mód nem ér semmit, mihelyt ugyanis a másikkal elért, kedvezőbb eredmények közlése forog szóban.

Munkálatommal ezen vitás kérdés tisztázásához óhajtottam adato-

kat nyújtani, s ezért most az alábbiakban röviden egybefoglalom mind azt, mi a gyakorlati szőlősgazda okulására szolgálhatna.

A szőlő zöldoltási művelete a gyakorlatból vette származását, s állítólag hazánkban alkalmaztatván legerősebb nagyobb mértékben a szőlő szaporítására, magyar eredetű volna. De ennek ellenére azt látjuk, hogy gyakorlati szőlősgazdáink a legeltérőbb felfogásnak hódolnak, a zöldoltványok összeforradását illetőleg. Voltak s vannak ma is bizonyos megállapított úgyszólván hagyományos hűséggel megőrzött szabályok, az oltványok készítése, gondozása, és megválasztására vonatkozólag; de ezek nem általánosak, s részben tapasztalati következtetések által sem támogatvák eléggé, s míg egyik szőlővidéken szigorúan magtartatnak, addig a más helyütt ép ellenkező műveletek szokásosak.

Az oltás alá vehető hajtások korának és fejlettségének megbirálása és az oltás időpontjának megválasztása vidékenként igen különböző. Az itten előforduló eltéréseket azonban nem lehet mindig az illető helyek klimatikus és fekvési viszonyai közötti különbségekben föltalálni, mert nem ritkán aránylag északibb fekvésű és hűvösebb éghajlatú vidékeken, korábban végzik el a zöldoltást, míg viszont délibb és melegebb klímájú helyeken mint pl. Torontálban s Nagy-Beeskerek vidékén a zöldoltást mélyen benyújtják a nyár derekáig.

Egy igen fontos eltérés észlelhető az oltás gyakorlati kivitelét illetőleg. Egy és ugyanazon oltásmód alkalmazása mellett vidékek szerint különbözőképp készítik elő az alany hajtását. Néhol teljesen érintetlenül hagyják, máshol pedig részben vagy egészen (mint pl. az aradi Hegyalján általában) eltávolítják a lombzatot. Hogy ez bizonyos meghatározott szándékkal minél kedvezőbb siker érdekében történik az tagadhatatlan, de hogy ezen, a szőlőtő és oltvány élettani működésében milyen belevágó kezelési módok közül melyik felel meg legjobban, úgy növény-élettani, mint gyakorlati szempontból, ez még mindmegannyi kutatásra váró nyílt kérdés.

Az oltványok megválasztása és osztályozása alkalmával jóságuk megbirálása és megbecslésénél két fő szempont uralkodik, u. m. az összeforradás teljessége, jósága, az oltvány u. n. érettsége.

Ezek közül az utóbbit, t. i. az oltványok érettsége szolgál fegyverül a zöldoltás ellenségeinek kezében.

Nem szándékozom itt ezt a kényes kérdést megbojgatni annál kevésbé, mivel az érettség nem jelentkezik élesen elkülönülő növényboncz-tani vagy élettani tulajdonság gyanánt, hanem egy oly subtilis átmeneti állapota az illető növény szerv fejlődésének, mely a tudomány mai állapotában a rendelkezésünkre állé módszerek által még alig érzékelhető.

Jelenleg csupán több évi tapasztalat utal némi halvány ismertető bélyegekre, a melyek után a szőlősgazdák és gyakorlati szakemberek indulni szoktak.

Az oltvány összeforradásának tökéletessé e már biztosabban ítélhető meg a laikus által is. A gondos megzsemlélés a régi sebhely teljes és hézagatlan beforradásáról fölvilágosítást nyújt. Az oltvány gyöngéd

hajlitgatása, az esetleg meglevő hézagokat jobban előtűnteti, ha szemünk első pillantására esetleg csalódott volna

Még biztosabb ítéletet mondhatunk, ha az oltván t fölálodva hosszában ketté hasítjuk és úgy vizsgáljuk meg, hogy az oltvány belsejében mennyire teljes az alany és nemes rész közötti egyesülés. Ítéletünkben azonban csupán akkor lehetünk igazságosak, ha tudjuk, hogy a zöldoltványoknál a hajtások mely részei azok melyek:

1. egyáltalában összeforradásra képesek és
2. a melyeknek okvetlenül teljesen összeforottnak kell lenniök, hogy az oltvány tovább tenyésztését lehetővé tegyék.

A gyakorlati szőlőművelők azonban nem puhatolják e kérdéseket részletesebben. Törekvésük első sorban arra irányul hogy az oltás alá kerülő két hajtás cambium öve lehető legtökéletesebben egymásra essék, hogy így teljes körül forradás állhasson elő.

Ezen felül a külső hácsrésztetek összeforradását is kívánatosnak tartják, s minél teljesebb ezen szövetek összeforradása, annál jobbnak, szebbnek és tökéletesebbnek mondják az illető oltványt. Hogy a hajtás fa-szövege összeforradjon, azt mint kívánalmat sehol sem hallottam említeni, a bélszövet összeforradását még kevésbé.

Ha ellenben, a kész oltvány kerül bírálat alá, s hosszában felhasítva szemléltetik meg, akkor az oltvány belső részeit hézagtalanul összeforradtnak kívánja a gyakorlat, itt mint látjuk, egy nagy ellentmondás előtt állunk, mely nem támadhatott egyébből, mint a növényi test és szervezet hiányos ismeretéből. A kettéhasítva egyenletesen, hézag nélkül összeforradtnak mutatkozó oltványnak épen legterjedelmesebb fa-szövege forradt össze s ezért oly tökéletes; viszont egy olyan oltvány, a melyben csak a cambium-szövet forradt össze, bizonyára nem fogadna el jó gyanánt, még egy tanulatlan napszámos sem.

A bél összeforradását szintén nem hangoztatja senki kívánalom gyanánt, de azért a kész oltványtól, mégis megkövetelik, hogy kettéhasítva, a legközepén is teljese ép s el ne barnult legyen. A bél összeforradása, mint fentebb kimuttattam, nem szükséges az oltvány sikeres tovább fejlődésére, s ha mégis megtörtént, úgy ez csupán csak a kívánlan sikerült oltási műtetre val. A mely oltványokban a bél már nem forradt össze, azoknál legyen különben azok legtökéletesebbek, a bélsejtjeinek elhalása és a humificatióknak nevezett vegyi folyamat bekövetkezte folytán, barnás-fekete részletek keletkeznek okvetlenül a bélben.

Ezen elhalt szövetrésztetek önmagukban még nem tekinthetők hibának annál kevésbé, mivel a többi bélszövet már szintén elhalt és megbarnul.

A fentebb előadott, azt hiszem eléggé meggyőzhettek bárkit is arról hogy gyakran az aprólékosnak látszó részletekérdések hiányos tisztázása mennyire képes eltéríteni végeredményében a következtetéseket. Ha már most az előző fejezetekben kifejtett vizsgálatok tudományos eredményeit, a gyakorlatra váltva, közvetlenül értékesíteni akarjuk a zöldoltványok előállítására, összeforradásának megítélésére, akkor a következőket kell figyelembe vennünk

A zöldoltványok készítésénél a főszólyt helyezzük első sorban, a le-

hetőleg friss anyag földolgozására. Az oltási művelet folytán okozott sebzés beforrasztása, egymagában is elég feladatot ró a fiatal hajtásra; mennél tovább marad a levágott nemes hajtás a párolgás által okozott vízvesztésnek, a levegő oxydáló- és humifikáló-hatásának kitéve, annál nehezebben kap erőre, a rá nézve idegen alany tápláló testén.

Ebből aztán önként következik, hogy minél gyorsabban végeztetett az oltás, annál előnyösebb a nemes rész megmaradása szempontjából, minthogy annál rövidebb ideig marad a tisztátlan levegő káros behatásának kitéve.

A maskara.

Mi az a maskara? A maskara olyan valami, amin nevetni kell es ha az tanács alakban jelentkezik, elfogadni nem tanácsos.

Ilyen maskara volt a mult évben azon hirdetett és ez évben is már hangoztatott jó tanács, hogy a *szőlőket még a szüret után is permetezni kell.*

A mult évben egyszerűen annyit mondtunk, hogy arra nincsen szükség; most azonban egész idején, mikor újból kezdik hangoztatni: e helyén egészen leakarunk számolni ezzel a légből kapott üres tanácssal.

Tudjuk jól, hogy a permetezés azért történik, hogy a levelek a peronoszpóra kártékony pusztításától megóvassanak.

Ez helyes dolog. Ezzel minden szőlősgazdának tisztában kell lenni, s ha a szőlészek 10 parancsolata elkészül, *ennek benne kell foglal-
tatni.* Mert aki ezt el nem fogadja és meg nem tartja: *az szőlője jö-
vedelmét kevés esetben élvezendi.*

Ez évben is bámulattal és sajnálattal láttam olyan gazdát, aki szőlőjét nem permetezte. De azután láttam szüretkor kétségbeejtő állapotát is, mert míg a szomszédjának permetezett szőlőjében érett, majdnem tepedt szőlőket szedtek, az aki nem permetezett, egész dühvel vagdalta a szüretelő kocsikerekéhez a nagy de éretlen zöld fürtű szőlőket.

Saját szemcimmel láttam azt, midőn a gazda a kocsira a szüretelő kád mellé állott és dobálta ki a kádból az éretlen fürtöket; végre belefáradva megfogadta, hogy ha a kabátját teszi is zálogba, de jövőre permetezni fog.

Tehát permetezni, a peronoszpóra ellen védekezni kell. De ezt a védekezést okosan, észszerűen és célszerűen kell eszközölni.

Az orvos is addig rendeli a gyógyszert, ameddig annak hatni keli; de beszünteti, mikor arra már többé nincsen szükség.

Hogy miként kell permetezni: azt már mindenki tudja; tehát üres szalma cséplés volna azt ismételtetni.

Azt is tudták, hogy meddig kell permetezni. De most eszébe jutott valakinek, hogy fölmaradt permetező anyagát még ez évben eladhassa, azért tehát derűre borura hirde te, *hogy ősszel is kell permetezni.*

Azt hiszem, az őszi permetezés nevetségességét eléggé illusztráltam, a fennebbiekkal, de szakszerűen is be akarom mutatni, hogy arra nincs szükség.

Aki állításom valódiságáról megakar győződni, menjen ki a szőlőjébe, nézze meg a sárgulni kezdő szőlőlevelet; minden erősebb vizsgálat nélkül látni fogja, hogy a rézgálicz oldat pettyei rajta egészen és néhol tömegesen láthatók. Tehát ha volna szükség is a védekezésre: *a védanyag rendszer helyén még ott van*; s az eső a csapadék időnként old fel abból annyit: *amennyi ha csakugyan* pusztítani kellene a peronoszpórát azt kiölte.

Tehát még az esetben sem kellene ősszel permetezni: ha a peronoszpóra kártékonyságtól félni lehetne.

Ha a szőlőleveleken a zöldgálicz apró pettyei nem igen láthatók: még akkor is van rajta rézgálicz.

A csapadék a rézgáliczot feloldotta, s a folyadék a levélzet csipkéjére jutott; ahonnan egy része pedig a levelek szélein maradt. Erről is meglehet győződni, hogy egy csomó levelet a vízben megöblögetünk, a hátramaradt vízben a rézgálicz elég mennyiségben feltalálható.

S amint levélzetről a vízben feloldódott rézgálicz látható lett, hasonlóképen a reggeli harmat feloldja a levél széleken levő rézgáliczot, s így a levélzetről a cseppek az alantabb levő levélzetre hullanak, hol is szétterjednek, s ha volna peronoszpóra el is pusztítanak.

De végtére mindezekre nincsen szükség, mivel az őszi hidegek a peronoszpóra gombáit elaltatják, azaz nem éltetik, s így kártékony hatásuk sem lehetnek.

De tovább menve, a szőlőfürtök megóvása végett ősszel permetezni nincs szükség, sőt egyenesen kártékony volna.

Tudunk az idén is esetet, ahol egy gazda szeptember első napjaiban permetezte szőlőjét: de értékesíteni nem tudta.

A jövő évi termés tekintetében sincsen értelme az őszi permetezésnek; mert a ha rügyek szeptember hó közepéig be nem értek, nem érnek azok be karácsonyig sem.

A szőlőfa beérésére is szintén ez áll.

Miért permetezzünk tehát ősszel? azért, hogy annak ajánlásával a lapok hasábjai teljenek; — és azért, hogy a raktáron maradt permetező készlet pénzzé felcseréltessek.

Isten utse ugy van: . . .

Levelezés.

Tek szerk. úr! — 1888. évben kezdettem a szőlő telepítéshez. Miután szőlőm talaját túlkötöttségénél, és az akkor uralkodó szárazságnál fogva meg nem fordithattam, szőlőmet részben gödrökbe részben vasután

ültettem be. Részben japuez herbemont és othelló, részben ripária alany vesszőkkel és sima zöldajtványokkal.

Nagy gonddal kezeltem ezt a most már joggal quodlibetnek nevezhető szőlőt.

A ripária vesszőket részben ékre ojtattam, részben pedig zölden és azután eldöntettem.

Termésem már évekóta volt rajta; de a munkálattal szemben az eredmény eddig még nem volt teliesen kielégítő.

Miután a jaquez termését nem találtam alkalmasnak: időközött az egészet ekajtással benemesítettem. De bizony kevés sikerrel. Nemosak hogy az ojtványok nem eredtek meg, sőt még a jaquez tőkék nagy része is kivészett.

Ekkor ezeket gyökeres ripária portálissal befoltoztam. A foltozások most két évesek, és már is szép erősek.

Az othelló még mindig elég jól tartja magát, a herbemont tőkéje azonban úgy elágasodott, hogy sok fát nevel és termést keveset hoz.

A szőlő többi részében bizony még elég sok a hiány, s noha bár ez évben meglehetősen termésem volt, most őszszel megállok a szőlővégen és gondolkodom, hogy mit tegyek vele?

Az iránt fordulok t. szerkesztő úrhoz, hogy adjon tanácsot.

Kivágassam-e a direkttermőket avagy az egész szőlőt? és újra ültessem? avagy egyébként segítsek a dolgon.

A terület 10 hold; jaquez $\frac{1}{2}$ hold, herbemont 1 hold, othelló $2\frac{1}{2}$ hold. A többi riparia alanyra nemesített kevert faj.

Szives tanácsát kéri

J. S.

Akik kezdetben mindjárt a telepítéshez fogtak, ezek az úttörők nemcsak sokat küzdöttek és költséges munkát végeztek; de mint ön is mondja, csakugyan quodlibet-szőlőjük van.

Most ön tanácsot kér arra, hogy mit csináljon szőlőjével?

Hát bizony erre így felelni nehéz kérdés. Mivel a hézagos és a hézagos szőlők között nagy a különbség. De nagy különbség van a gazda bugyellárisa között is.

Egyiket megütötte a lapos guta, s egyedüli remény az, hogy a szőlő jövedelméből teljék meg; a másik duzzadt, s reá sem hederit a szőlő jövedelmére.

Tehát a tanácsot is a bugyellárisához kell mérni.

Ha önnek a szőlő jövedelme elkerülhetlen; akkor a szőlőt nem szabad kivágni. Ha azonban ki bírja tartani míg az ujonan most már rendszeresen telepített szőlő jövedelmet hoz: akkor egy perczig sem okoskodják, baltát a tőkének, ásót a földjének.

A meglévő tőkéket kérlelhetlenül ki kell vágni, meg kell fordítani és kész ojtvánnyal ujonan beültetni.

Tegyük fel, hogy önnél is van helye bankónak, hogy szívesen látott vendég, és üres tárczája annak bekebelezéséért sovárogo: akkor tessék vele tovább a következőképen küzdeni.

Ha az ojtvány tőkék elég fejlődöttek, azt jelentik, hogy a talaj a

szükséges tápanyaggal bőven rendelkezik. Ott ahol így áll a dolog az ön viszonyai között a trágyázás elmaradhat.

Ott ahol a tőke fejlődése vissza van esve, ott a talajt javítani trágyázni kell.

És pedig ha a talaj túl kötött, szalmastrágyával kell javítani; mert ez nemcsak a tápanyagot szaporítja, de a talajt is könnyűvé teszi. Ahol a talaj lazább, ott érettebb trágya is jó. De a szőlőbe egyáltalában jobb a kevésbé vagy félig érett trágya.

Az is a főelvek egyike, hogy gyakrabban de sekélyebben kell trágyázni. A trágyázás helyes szabályát az iróasztalnál vagy elméleti úton megállapítani nem lehet.

Azt a talaj minősége a talaj fekvése határozza meg. A mérvadó: a szőlő fejlődése legyen; az mutatja meg a gazdának, *hogy mikor van szüksége a trágyára.*

A gazda pedig okos legyen, és értse meg mikor a szőlő több tápanyagot kér.

A szőlő azon részében ahol a tő fejlődött: *egy kissé jobban reá lehet metszeni azzal a számítással, hogy az egész szőlőterület szukcesszive kivágás megfordítás és új ültetés alá kerül.*

Azért tehát az ilyen szőlőt turnusokba kell osztani, és a legelső időben kivágás alá eső részeket ismétlen erősebben reá lehet vágni.

Egy jó erejű szőlő 2—3 évi erősebb reámetszést elbir.

Azután a beosztott turnus évenként kivágandó, fordítandó újra ültetendő.

Amely turnus 5 év múlva esik kivágás alá: azt megcsapolni nem szabad. Sőt azt meg az ott levő alanyvesszőkön készítendő zöldajtványokkal szaporítani is kell: mert ezek még legalább 3 évig teremhetnek.

Minél később vágatik a turnus: annál jobban kell kimélni.

A direkt termők közül a jaquez és herbermontot, miután ezek az előrehaladt szőlőszetben értékkel nem bírnak, *a legelső évben ki kell vágni.* Sőt legelső évben jöjjön kivágás alá az a turnus tábla, a melyben herbermont vagy jaquezra nemesített ojtványok vannak.

Mert bár a jaquez alany eléggé ellentáll a filoxerának, de nem terem oly dusan mint a ripária-alanyra nemesített európai vessző.

Közéje azután gyökeres ojtványokat csak oda ültessen, amely tábla hosszabb idő után esik kivágás alá; és ott is olyan helyre, ahol legalább 8—10 tőke egymás mellett hiányzik; s így nem lehet tartani attól, hogy a szomszéd tőkék a beültetett gyökeres ojtványokat beárnyékolják.

Az ilyen quodlibetre csak is ez lehet tanácsunk; és ismételjük, hogy bármily jó tanács elfogadása trágyázás nélkül nem ér egy fületlen gombbot.

Az othelló szőlő kincs, a szegény emberek szőlője. Mely bőven terem, s melyet jól fizetnek. Ez tessenék jól ápolni és szintén trágyázni; de tulságosan reá metszeni nem szabad. Mert akkor satnya vesszőket hoz: satnya vesszőkön pedig vékony a termés.

Kérdések és feleletek.

Kérdés. Egy jó barátom tanácsot kér, mi teendő boraival? Az az egész, hogy bizonyos ok miatt október 20-án történt szüret után borai a szabad ég alatt kint maradtak, és most a kereskedők ezt kifogásolják, félvén, hogy valami történt a borral. Az én bará'om erősen állítja, hogy a borokkal nem történt semmi kifogásolni való, és csak az egypár hidegebb éjszaka okozta a bajt. Mi a teendő? a borok már pinczében vannak. Nem volna-e jó a pinczét bizonyos hőfokig fűteni? hogy újra forrásba jöjjenek a borai? Vagy talán cognak, és mennyi segítene?

B. A.

Felelet. Azon körülmény, hogy a bor, illetőleg must egy pár hideg éjszakán a szabadban hált: *nem tehetett és nem tett semmi kárt a mustban vagy borban.* És ha más nem történt a musttal avagy borral: *attól ugyan egészen nyugodtan alhatik.* Ha a vevő ezt a körülményt kifégásolja, egyenesen ki lehet neki mondani, hogy nem ért hozzá.

Mondok egy ekletans esetet, melyből sokan okulhatnak.

1885 vagy 86-ban J. G. budapesti neves nagyborkereskedő több száz hektoliter bort vett meg tőlem.

Beszélgetés közben fel lett vetve az a kérdés, mily káros befolyást gyakorol a fiatal borra, ha az a tél hidegén künn a szabadban van?

Erre a szavahihető nagykereskedő a következőket mondotta el.

Évekkel ezelőtt az alvidéken vettem bort, melyet a Dunán hajón kellett felszállítani.

A borokat ki is szállítottam a Dunához, a hajóba be is rakattam; ámde az elindulás előtt olyan hideg következett, hogy a hajónk befagyott, és a bort szállítani nem lehetett.

Hosszabb ideig kellett várni, míg a Duna jege úgy annyira kienyegedett, hogy a bor szállítható lett. Végre elszállítottuk Budafókra, be-pinczéztük és borunknak semmi baja nem történt. Az illető nagykereskedő szavahihetősége és az elmondott eset elég megnyugvást adhat barátjának.

De hát lehet talán valami más baj. Tessék egy kis mintát küldeni s megmondjuk reá nézetünket.

Kérdés Hátszeg vidékén látni lehet egyes babkarókon valami szőlő féltét, de mivel levelei már lehullottak: nem vagyok képes a fajt megállapítani.

Az itt lakók azt állítják, hogy az ő vidékükön szőlőket nem a filokszerá, de a peroneszpora pusztította ki; azért most nem is engednek oda oltványokat be vinni, félnek a filokszerától.

Azt is mondják, hogy ezen a vidéken igen jó bor terem. Nekem egy 800 □-öles kitűnő fekete talaju kertem van a városban, azt szeretném oltványokkal beültetni.

Mi a magas hegyekhez közel vagyunk, és így azt hiszem, itt a tavasz későbbben kezdődik; de hogy az ősztartás: azt ez ideiről tapasztalom. Csakhogy itt nálunk a szelek gyakoriak s tartósak. Néha 5-8 napig sokszor orkányszerű szelünk van.

Ezek előrebocsájtása után arra kérem szives tanácsát: sikerülne-e itt különösen kertemben, melynek talaja kitünő, a szőlőtelepítés? És milyen alanyra és milyen fajokat kellene itt ültetni.

K. A.-né.

Felelet. Ha ott azon vidéken eddig a szőlő beérett, úgy ott egész bátran lehet szőlőt telepíteni.

Különben a régiek szerint, ahol a tiszta buza beérik: ott a szőlő is prosperál.

Tessék tehát egész bátran a telepítéshez hozzáfogni, önnek mint értelmes szőlésznek feleslegesnek tartom, hogy figyelmébe hozzam azt, miszerint a talajt fordítsa meg.

A jelen csapadékos időjárás után a fordítás a legnehezebb kötöt talajban is könnyen megy.

Miután az elmondottakból azt kell következtetnem, hogy mincsenek oly munkások, akik az új szőlő kulturához értenének: ne tessék experimentálni, hanem tessék tavasszal kész zöldajtvánnyal telepíteni. Ez a legokosabb amit tehet.

Korai csemege szőlő több van. Ezek között első helyen áll a Chasseles Mathiás, azután a közönséges piros fehér Chasseles stb. Vagy hogy esetleg bort is lehessen szűrnie: tessék mézesfehér fajú ojtványt ültetni, mindenestre ripária-portális alanyval.

A mondottak korán érők de bornak is alkalmasak; ha pedig vörös borra számít, akkor tessék oportót és burgondit ültetni.

Szerintem teljesen fölösleges a drága gyökeres fásajtásokkal telepíteni: a jól beérett sima zöldajtvány szintén beválik. Az olasz rizling késő érő; azt ott lehet ültetni: a hol a kadarka rendesen beérik.

Zöldajtványokkal mi is szolgálhatunk.

Kérdés. Arról értesültem, az állami erdőkből jutányosan lehet szőlőkarókat beszerezni. Ha igen: mi az ára ezrenként? és hol lehet azt beszerezni.

F. G.

Felelet. A földmivelésügyi kormány hirdette, hogy az állami erdőségekből a szőlősgazdáknak karókat ad el, akik tehát igénylik: legkésőbb ez év végeig a kerületi szőlőfelügyelőhöz adják be kérvényüket.

Úgy értesültünk, hogy a két méteres gömbölyű fenyő karók ezre 30 korona.

Tekintve, hogy a szállításnál is kedvezményes ár számíttatik, és tekintve, hogy az állami erdőkből csak is tökéletes karók fognak kiszolgáltatni: azok beszerzése bizonynyal előnnyel fog járni.

Ha igényli: akkor tessék a kérvény beadásával sietni, mert az új év után benyújtott kérvények figyelembe nem fognak vétetni.

Alkalmazkodás végett tudatjuk azt is, hogy egy waggonba 10—12 ezer karó fog beférni. Legalább az illetékes körök a hozzájuk intézett kérdéseinkre így nyilatkoztak.

Eladó.

50 ezer darab zöldjojtvány. Mézefehér, kadarka, oportó burgundi és csemege fajok. Alany ripária-portális. Ezre 140 kor.

10 ezer darab gyökeres fásjojtvány, olaszrizling, szlankamenka, kövidinka és egyéb fehér fajok. Alany ripária-portális. — Ezre . . . . . 240—280 kor.

100 ezer darab sima ripária-portális fajtisza első osztályu vessző ezre . . . . . 22 kor.
másod osztály . . . . . 14 kor.

50 ezer darab gyök, ripária portális ezre 40 kor.

10 ezer gyök, rupentris-montikula ezre . . . . . 40 kor.

16 ezer sima rupentris montikula ezre . . . . . 16 kor.

Európai sima borszőlővesszők kadarka, burgundi, opportó, mézefehér, kövidinka, olaszrizling, mustosfehér stb. ezre . . . . . 8 kor.

Ugyanazok gyökeresek ezre . . . . . 16—24 kor.

Csemege fajok a létező legnemesebb faj ezredéves magyarország és Csuda-szőlő — jutányos árban.
30 ezer sima othelló ezre . . . . . 16 kor.
20 ezer gyökeres othelló ezre . . . . . 32 kor.

Megrendelésnél az összeg $\frac{1}{4}$ előlegül kéretik.

Megrendelő neve, lakása és a vasuti állomás tisztán, olvashatóan kiirandó.

Levélbeni megkeresésre válasz azonnal megadatik.

Gyöngyösön, 1900. év november hó.

Csomor Kálmán